

CÁC THÀNH PHẦN BIỆT LẬP

I – THÀNH PHẦN TÌNH THÁI

Đọc các câu sau đây (trích từ truyện ngắn *Chiếc lược ngà* của Nguyễn Quang Sáng) và trả lời câu hỏi.

a) *Với lòng mong nhớ của anh, chắc anh nghĩ rằng, con anh sẽ chạy xô vào lòng anh, sẽ ôm chặt lấy cổ anh.*

b) *Anh quay lại nhìn con vừa khe khẽ lắc đầu vừa cười. Có lẽ vì khổ tâm đến nỗi không khóc được, nên anh phải cười vậy thôi.*

1. Các từ ngữ in đậm trong những câu trên thể hiện nhận định của người nói đối với sự việc nêu ở trong câu như thế nào ?

2. Nếu không có những từ ngữ in đậm nói trên thì nghĩa sự việc của câu chứa chúng có khác đi không ? Vì sao ?

II – THÀNH PHẦN CẢM THÁN

Đọc các câu sau đây, chú ý các từ ngữ in đậm và trả lời câu hỏi.

a) *Ồ, sao mà độ ấy vui thế.*

(Kim Lân, *Làng*)

b) – *Trời ơi, chỉ còn có năm phút !*

(Nguyễn Thành Long, *Lặng lẽ Sa Pa*)

1. Các từ ngữ in đậm trong những câu trên có chỉ sự vật hay sự việc gì không ?

2. Nhờ những từ ngữ nào trong câu mà chúng ta hiểu được tại sao người nói kêu *ồ* hoặc kêu *trời ơi* ?

3. Các từ ngữ in đậm được dùng để làm gì ?

Ghi nhớ

- Thành phần tình thái được dùng để thể hiện cách nhìn của người nói đối với sự việc được nói đến trong câu.
- Thành phần cảm thán được dùng để bộc lộ tâm lí của người nói (vui, buồn, mừng, giận,...).
- Các thành phần tình thái, cảm thán là những bộ phận không tham gia vào việc diễn đạt nghĩa sự việc của câu nên được gọi là **thành phần biệt lập**.

III – LUYỆN TẬP

1. Tìm các thành phần tình thái, cảm thán trong những câu sau đây :

a) *Nhưng còn cái này nữa mà ông sợ, có lẽ còn ghê rợn hơn cả những tiếng kia nhiều.*

(Kim Lân, *Làng*)

b) *Chao ôi, bắt gặp một con người như anh ta là một cơ hội hãn hữu cho sáng tác, nhưng hoàn thành sáng tác còn là một chặng đường dài.*

(Nguyễn Thành Long, *Lặng lẽ Sa Pa*)

c) *Trong giờ phút cuối cùng, không còn đủ sức trăng trối lại điều gì, hình như chỉ có tình cha con là không thể chết được, anh đưa tay vào túi, móc cây lược, đưa cho tôi và nhìn tôi một hồi lâu.*

(Nguyễn Quang Sáng, *Chiếc lược ngà*)

d) *Ông lão bỗng ngừng lại, ngờ ngợ như lời mình không được đúng lắm. Chẳng nhẽ cái bọn ở làng lại đốn đến thế được.*

(Kim Lân, *Làng*)

2. Hãy xếp những từ ngữ sau đây theo trình tự tăng dần độ tin cậy (hay độ chắc chắn) :

chắc là, dường như, chắc chắn, có lẽ, chắc hẳn, hình như, có vẻ như.

(*Chú ý* : những từ ngữ thể hiện cùng một mức độ tin cậy thì xếp ngang hàng nhau.)

3. Hãy cho biết, trong số những từ có thể thay thế cho nhau trong câu sau đây, với từ nào người nói phải chịu trách nhiệm cao nhất về độ tin cậy của sự việc do mình nói ra, với từ nào trách nhiệm đó thấp nhất. Tại sao tác giả *Chiếc lược ngà* (Nguyễn Quang Sáng) lại chọn từ *chắc* ?

<i>Với lòng mong nhớ của anh,</i>	(1) <i>chắc</i>	<i>anh nghĩ rằng, con anh sẽ chạy xô vào lòng anh, sẽ ôm chặt lấy cổ anh.</i>
	(2) <i>hình như</i>	
	(3) <i>chắc chắn</i>	

4. Viết một đoạn văn ngắn nói về cảm xúc của em khi được thưởng thức một tác phẩm văn nghệ (truyện, thơ, phim, ảnh, tượng,...), trong đoạn văn đó có câu chứa thành phần tình thái hoặc cảm thán.